

(i) Printed Pages: 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	0	3	3

Exam. Code :

0	0	0	1

B.A./B.Sc. (General) 1st Semester

(1129)

POLITICAL SCIENCE (In all Mediums)

Paper—Political Theory—I

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Question No. 1 is compulsory.

(2) Attempt **one** question from each Unit. Each question carries **18** marks.

1. Attempt any **nine** questions :

(i) Define political science.

(ii) What is the contribution of Political Science to Economics ?

(iii) What is the contribution of Sociology to Political Science ?

(iv) Which element of State is most important ?

(v) Is Sikkim a State ?

(vi) Write down any four differences between the State and the Society.

- (vii) Who are the main supporters of Social Contract Theory ?
- (viii) What are the views of Hobbes about the state of Nature ?
- (ix) What are the views of Rousseau about the state of Nature ?
- (x) What is General Will ?
- (xi) What is the Marxist view about the nature of State ?
- (xii) What do you mean by Welfare State ?
- (xiii) "Marxists believe in the withering away of the State." Comment.
- (xiv) What do you mean by Nominal Sovereignty ?
- (xv) Write down two characteristics of Political System.

2×9=18

UNIT—I

- 2. Explain the scope of Political Science. 18
- 3. Explain the relations between Political Science and History. 18

UNIT—II

- 4. Define State and discuss its essential elements. 18
- 5. Explain the evolutionary theory about the origin of State. 18

UNIT—III

6. Explain the liberal view about the nature of the State. 18
7. Explain the functions of Welfare State. 18

UNIT—IV

8. Define Sovereignty and discuss its characteristics. 18
9. Discuss the functions of Political System according to Almond. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें। प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।

1. कोई नौ प्रश्न करें :

(i) राजनीति शास्त्र की परिभाषा दें।

(ii) राजनीति शास्त्र को अर्थशास्त्र की क्या देन है ?

(iii) समाजशास्त्र को राजनीति शास्त्र की क्या देन है ?

(iv) राज्य का कौन सा तत्व सबसे ज्यादा महत्वपूर्ण है ?

(v) क्या सिविकिज्म एक राज्य है ?

(vi) राज्य तथा समाज के बीच कोई चार अंतर लिखें।

(vii) समाजिक समझौते के सिद्धांत के मुख्य समर्थक कौन है ?

(viii) प्राकृतिक अवस्था संबंधी हॉब्स के क्या विचार हैं ?

(ix) प्राकृतिक अवस्था संबंधी रूसो के क्या विचार हैं ?

(x) आम इच्छा क्या है ?

(xi) राज्य के स्वरूप संबंधी मार्क्सवादी दृष्टिकोण क्या है ?

(xii) कल्याणकारी राज्य से आपका क्या अभिप्राय है ?

(xiii) "मार्क्सवादी राज्य के लुप्त हो जाने में विश्वास रखते हैं।" टिप्पणी करें।

(xiv) नाम-मात्र प्रभुसत्ता से आपका क्या अभिप्राय है ?

(xv) राजनीतिक प्रणाली की दो विशेषताएं लिखें।

2×9=18

यूनिट—I

2. राजनीति शास्त्र के क्षेत्र की व्याख्या करें। 18

3. राजनीति शास्त्र तथा इतिहास के बीच संबंधों की व्याख्या करें। 18

यूनिट—II

4. राज्य की परिभाषा दो और इसके जरूरी तत्वों का वर्णन करें। 18

5. राज्य के जन्म संबंधी विकासवादी सिद्धांत की व्याख्या करें। 18

ਯੂਨਿਟ—III

6. ਰਾਜਯ ਦੇ ਸਵਰੂਪ ਸੰਬੰਧੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
7. ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜਯ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ—IV

8. ਪ੍ਰਭੁਸ਼ਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਣ ਤਥਾ ਇਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
9. ਆਲਸਯ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

(i) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

(ii) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਣ ਹੈ ?

(iii) ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਣ ਹੈ ?

(iv) ਰਾਜ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਤੱਤ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ?

(v) ਕੀ ਸਿੱਕਮ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ ?

- (vi) ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।
- (vii) ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਮਰਥਕ ਕੌਣ ਹਨ ?
- (viii) ਪ੍ਰਕਿਰਤਕ ਅਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਹਾਬਸ ਦੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ?
- (ix) ਪ੍ਰਕਿਰਤਕ ਅਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਰੂਸੋ ਦੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ?
- (x) ਆਮ ਇੱਛਾ ਕੀ ਹੈ ?
- (xi) ਰਾਜ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸਬੰਧੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕੀ ਹੈ ?
- (xii) ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (xiii) “ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।” ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।
- (xiv) ਨਾਂਮਾਤਰ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (xv) ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਲਿਖੋ। 2×9=18

ਯੂਨਿਟ—I

2. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
3. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ—II

4. ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
5. ਰਾਜ ਦੇ ਜਨਮ ਸਬੰਧੀ ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ—III

6. ਰਾਜ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸਬੰਧੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
7. ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ—IV

8. ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
9. ਆਲਮੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18